

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUCÆ

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS
manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Lunæ,
vigesimo-tertiò Martii Anni M. DCC. XXXIII.

M. JOANNE-DAMIANO CHEVALIER,

Doctore Medico, Præside. autore.

An Vini potus salubris?

I.

AD conservandam sanitatem multa concurrant necessum est; ad evertendam quàm pauca sufficiunt! Unius ex rebus non naturalibus abusu athletica quandoque ruit valetudo. Plerique tamen homines lethum sibi maturant, in eligendo vivendi genere sibi duces cæci. In causâ est præjudicata opinio multorum animis insculpta: Vitam opinantur miseram quæ medicinæ præceptis subjaceat. Quàm turpiter errant! Medicinæ pars est definire quos juvet *nullis obligari legibus; nullum cibi aut potulenti genus fugere, laborare, quiescere, ruri aut in urbe esse, vigilare*, &c. Artis est & eos dignoscere quos valetudo

Cels. lib. 1, *cap.* 1.

causaria severioribus addicit legibus. Has si quis contempserit, imprudentiæ suæ pœnas luet : peribit partium vigor : hærebit visceribus labes vix aut nunquam eluenda : corruet sanitas suis malefulta adminiculis. Non aliunde plus est insidiarum vitæ, quàm ex cibo & potû. Igitur suæ valetudinis cupidus inquirat præcipuè quo alimento pasci, quem laticem potare debeat, ità enim diæta temperanda ut dissolvendis alimentis, roborandis fibris, tuendæ diaphoresi, ciendis urinis, cæterisque secretionibus ad naturæ votum dirigendis; nec non, (quod sanitatis condimentum est,) mentis hilaritati consulatur.

I I.

NUTRITIONE & secretionibus valemus & ægrotamus. Nutritio est succi alibilis texturæ partium applicatio. Succi tenuati ablegatio in variæ diametri tubulos secretio est. Nutricatûs & secretionum materiam alimenta subministrant, hæc talia sint quæ facile subigantur, & queis tritûs adjuventur instrumenta ; sic edulia liquescent in chymum laudabilem ; ex hoc exurget eximiæ notæ chylus. Ex chylo sanguis, ex sanguinis *Eucrasiâ* ejusdem circuitio facilis ; ab expedito sanguinis circuitû nutritio atque secretionum series. Ad singula corporis puncta sanguinei laticis appulsû, partes irrorantur, crescunt, resarciuntur, firmantur. Dùm sanguinea massa per exilissimorum tubulorum anfractus innumeros urgetur, hîc serum, illic lympham, ibi bilem, alibi semen prolificum deponit, aut in hæc per multifariam elaborationem, mutatis molecularum superficiebus, abit. Assumptorum pars itaque solidescit ; pars inutile pondus excernitur ; pars pluribus functa muniis, redit ad cor iterum elaboranda. Hæc dùm naturali tenore & ordine peraguntur, stat sanitas, vigetque : verùm labefactatur facilè si quid solidarum partium robur & elaterium evehat nimis, deprimat aut invertat, inde liquidorum crasis pervertatur. Ut istud periculi minantur aër male temperatus, labor improbus aut segnities, somnus longior vel brevior, excernendorum retinendorumve copia ut suprà sic infrà naturæ modum, abnormes motus animi, cibus uberior vel parcior ; ità noxam non minorem inferre potest functionum integritati potûs quantitas vel qualitas malè definita.

I I I.

POTUS ac cibi eâdem fere necessitate urgetur hominum genus. Variæ regiones varia potionum genera parant suis accolis. Hæc fecit cupido vini, vel dulcis aquæ penuria. Ex vini æmulis liquoribus alii aliis salubriores ; nulli æquiparandi vino, nec ipsummet vinum aquæ eximiæ componendum. Non ideo tamen illa omnibus, aut omnibus Lyæi dona. Hæc fugiant Arthriticis vel Rheumaticis cruciatibus, morbis inflammatoriis, & Hæmoptoë obnoxii : hæc vitent quorum præcordia æstuant, & qui Asthmate sicco tentantur : his valedicant quibus caput dolet assiduè (*a*) non jejunis (*b*), & quos tussis sicca molestat, & quos fugit somnus facilis. Qui verò firmâ gaudent valetudine, qui multo labore corpus exercent, qui parciùs mingunt, (*c*) queis inest uberior pituita, aut deest Diaphoreseos

(a) *Hippocr. de affect.*
(b) *Cels.* 1. *c. viij.*
(c) *Hippocr. de diætâ.*

copia naturalis, hi habitâ ratione temperamenti & ætatis & tempeſtatum lætifico miſceant Baccho pocula. Pueri dilutius, juvenes dilutum, ſenes meracius bibant (*d*). Quantitas ex ſiti definienda. Autumno & hyeme minor ſed meracior, vere diluta, æſtate dilutiſſima ſit potio (*e*). In vino ſalubritatem cum voluptate conjunctam quæris? Eligas odore fragrans, tenue, rubens, pellucidum, leniter pungens, quale eſt **Abalonenſe*. Hôc nullum ſuavius, ſalubrius nullum profert Burgundia: vires recreat, & inſtaurat, alimenta ſolvit, ſecretiones omnes ſollicitat, exhilarat mentem, roborat facultates omnes.

(d) *Cels. cap. iij.*
(e) *Cels. ibid.*
* Vin d'Avalon.

I V.

NON diluendis cibis tantùm potio neceſſaria, ſed & adjuvando ventriculo, cujus eſt alimenta in pultem fluidam convertere. Obſtat huic operi duplex præſertim viſceris hujus vitium: Innata videlicet fibrarum Elaſticitas, aucta, vel imminuta. Caliditatem & frigiditatem dixêre veteres: Emendari vitium prius aquâ poſtulat. *Calidis* enim *naturis aqua potus* (*a*), & quia *calor concoctionem prohibet*, *aqua frigida ſtomacho prodeſt* (*b*). *Stomacho autem laborantibus* ob fibrarum inertiam, (en frigiditatis vitium) non aquâ ſed vinum bibendum eſt (*c*). *Prodeſt* enim *adversùs tardam concoctionem vinum bibere* (*d*). Unde vino hæc energia? accipe. *Vina acida*, inquit Coüs, *frigefaciunt, & attenuant, & humectant; frigefaciunt & attenuant, humiditatis evacuationem à corpore facientia* (*e*). *Humectant autem per aquam unà cum vino ingredientem. Abalonenſe* vinum aquâ multâ temperaſti? Habes & jucundum & ſalutiferum quod deſcripſit medicinæ princeps, *per aquam unà cum vino ingredientem*, & quam multam ſuſcipit, cibos attenuat, diſſolvit, diluit. Modico ſale & ſulphure quibus conſtat mixta potio ſuaviter acida, æſophagi & ventriculi fibras blandè vellicando ſalivam & liquorem gaſtricum elicit; robur addit ventriculis pigrioribus quò vegetiùs oſcillent, ingeſta terant impenſiùs. Hinc lacteus emergit cremor lactea facile ſubiturus vaſa. Chyloſi perficiendæ feliciter adlaboraſſe, univerſis functionibus conſuluiſſe eſt. Quò magis enim alimentorum partes triturâ diſſociatæ, tenuatæ, & evolutæ fuerint, eò faciliùs arteriarum repercuſſionibus millies repetitis cedent. Ecce jam ſuccos ſecerni habiles in hepate, in renibus, aliiſque incerniculis; vel in ſpiritus nervorum abire, aut tenues in auras vaneſcere per inconſpicua cutis ſpiracula. Nec vini putes virtutem in ſtomacho ſepultam & extinctam. *Frigefacit vinum humiditatis evacuationem faciens.* Actuoſæ nimirùm & ſummè mobiles ipſius moleculæ ſalino-ſulphureæ ſanguineam molem, cui admiſcentur, diverberant, incidunt, dividunt, eliquant. Vaſorum parietes punguntur intereà, & ad crebriores fortioreſque oſcillationes exſtimulantur. Hujuſmodi auxiliis & incitamentis fit liquorum circuitus celerior, cuique incerniculo, excretoriove frequentior fit ſanguinis appulſus, proindeque uberior ſecretio. Sanitatis cauſam agnoſcis: functionum omnium tenes originem; nulla enim eſt quæ ad ſecretiones non referatur.

(a) *Hippocr. Popular. vj.*
(b) *Cels. c. 9.*
(c) *Id. c. viij.*
(d) *Id. ibid.*
(e) *Hippocr. de diætâ, l. 2.*

V.

AT nullius non mali ſeminarium Bacchus eſt ; viſcera torquet, adurit, appetentiam tollit. Itâ eſt equidem, ſi reluctante temperamento, voluptati potiùs quàm neceſſitati tribuatur. Quibus verò feſſa labore corpora reficere, torpentem ſtomachum excitare, tardiori naturæ calcar addere, varias per artes ingenia ducere eſt animus, ii fidenter aſſurgant Baccho : haud fallent ipſius munera. Hæc ſubirò per artus diffuſa ſubitò vires recreant : ventriculi ſpiras languentes exſuſcitant, firmant, exercent : Laboranti naturæ ferunt opem, dùm ſuccos inertes excutiunt per alvum, veſicam, & cutis poros eliminant, *vinum enim habet quid catharcticum* (*a*), mentis aciem accuunt, addocent artes, dùm ſanguinem fluidiorem efficiunt, ſpiritus animales generant, increpant morantes, ſtagnantes agunt. Inſtabis aquam omni animantum generi datam in potum. Quis hiſcere contrà ? Inſontibus robuſtiſque corpore & animo primis parentibus aqua, ut in deliciis erat, ita placandæ ſiti idonea, atque ſufficiens. At heu ! non modò mors ultrix puniet auſus parentum, ſed illi ſcelere debilitati, nefaſto gignent die ut nequiores, ſic debiliores, mox daturos progeniem vitioſiorem atque imbeciliorem. Hinc anguſtius vitæ ſpatium ; hinc mortalibus cohors morborum incubuit. Verùm generis ſui ſortem iniquam miſeratus hominum Sator corpori medelam indulſit, quâ molliret etiam ægritudines animi. Vinum intelligis quod *lætificat Deum & homines* (*b*), quod ſollicitis animis onus eximit, (*c*) triſtitiam, vitæque labores elevat. Qui igitur mentibus anxiis ſedes, quem curæ ambiguæ, aut ſpes incerta futuri inſomnem angunt, aſpice ! adeſt lætitiæ Bacchus dator, ſpes donare novas largus, amaraque curarum eluere efficax (*d*) ; Tu ſapiens ſumas jocoſi Liberi dona ; tùm venient riſus ; tùm dolor, rugaque frontis abibit (*e*).

(a) *Hippocr. de diætâ, l.* 2.

(b) *Judicum c.* 9. *v.* 13.

(c) *Horat. l.* 1. *Ep.* 5. *ad Torquatum.*

(d) *Horat. l.* 4. *Od.* 12. *ad Virgilium.*

(e) *Ovid. Art. Amat. l.* 1.

Ergò Vini potus ſalubris.

Proponebat Pariſiis, ANTONIUS-JOANNES DAVAL, Pariſinus, Baccalaureus Medicus, A. R. S. H. 1733. à ſextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Univerſitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, 1733.